

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Σκόπιμα αόριστη μένει η ταυτότητα του ΠΑΣΟΚ

ΤΑ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΑ ΤΩΝ 16 ΕΤΩΝ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΗ ΧΩΡΑ

Η συμμετοχή του ΠΑΣΟΚ στην πολιτική ζωή της χώρας αριθμεί ήδη 16 χρόνια. Διετέλεσε οκτώ χρόνια στην αντιπολίτευση και οκτώ χρόνια στην κυβέρνηση. Και επομένως σήμερα, με αφορμή το Συνέδριό του, προσφέρεται η ευκαιρία μιας κριτικής ανάλυσης των πεπραγμένων και της εν γένει πολιτικής του παρουσίας.

Η αναδρομή αυτή δεν έχει θεωρητική σημασία. Αποβλέπει στην επισήμανση του πραγματικού προβλήματος του ΠΑΣΟΚ, το οποίο θα πρέπει να είναι στο επίκεντρο των συζητήσεων και των αποφάσεων του συνεδρίου του. Διότι το κόμμα του κ. Παπανδρέου τη στιγμή αυτή, στερείται και ιδεολογικής και πολιτικής ταυτότητας. Είναι ένα πρόβλημα που δεν αφορά το ίδιο Αφορά την πολιτική ζωή του τόπου, αφού το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης δεν έχει πολιτική πρόταση, δεν προσφέρει εναλλακτική λύση και συνεπώς δεν συνεισφέρει στην μορφή λειτουργία του πολιτεύματος.

Ο κ. Α. Παπανδρέου, ιδρυτής, κυρίως καθοδηγητής και αποκλειστικός εκφραστής του ΠΑΣΟΚ, προσέδωσε στο νεοσύστατο κόμμα του, με την περιβόητη «Διακήρυξη της 3ης του Σεπτεμβρίου 1974», έναν ιδιόμορφο προσανατολισμό. Ο οποίος από πολιτικής πλευράς είχε αρκετά χαρακτηριστικά απελευθερωτικού κινήματος, από ιδεολογικής δε απόψεις παλινδρομούσε μεταξύ υπαρκτού και τριτοκοσμικού σοσιαλισμού, με σαφή προτίμηση το μονοκομματικό καθεστώς.

Δεν έχει κριθεί ιστορικά αν η επιλογή αυτή του κ. Παπανδρέου εξέφραζε τις πραγματικές ιδεολογικοπολιτικές πεποιθήσεις του ίδιου και των στενών συνεργατών του ή αν ο προσανατολισμός αυτός του ΠΑΣΟΚ επιλέχθηκε με καθαρά κομματικούς υπολογισμούς και συγκυριακές πολιτικές σκοπιμότητες.

Αν συνέβη το πρώτο, τότε ο κ. Παπανδρέου και τα ιδρυτικά στελέχη του Κινήματος είναι υπόλογοι μιας εξαιρετικά λανθασμένης επιλογής, η οποία ήταν ήδη απο-

τυχημένη διεθνώς κατά την περίοδο δημιουργίας του ΠΑΣΟΚ, σήμερα δε έχει πλήρως χρεωκοπήσει. Αν συνέβη το δεύτερο, τότε η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ πιστώνεται με την κομματική επιτυχία, ανεξαρτήτως των επιπτώσεων που είχε η επιτυχία αυτή στην πολιτική, την κοινωνική και την

Του ΣΤΑΜΟΥ ΖΟΥΛΑ

οικονομική ζωή της χώρας. Δεν αποκλείεται, βεβαίως, ο αρχικός προσανατολισμός του ΠΑΣΟΚ να αποτελεί συνδυασμό συνειδητής επιλογής και συγκυριακής πολιτικής σκοπιμότητας.

Η τρίτη αυτή εκδοχή ενισχύεται αν ληφθούν υπ όψιν οι συνθήκες που επικρατούσαν με την έναρξη της μεταπολιτεύσεως. Υ-

πέρσεις της κοινής γνώμης και σε διαμορφωμένες καταστάσεις.

Το ΠΑΣΟΚ κινήθηκε στους ίδιους άξονες, υπερακοντίζοντας, όμως, κάθε ρεαλιστικό και εφικτό στόχο. Ο φυσικός δυναμισμός του «απελευθερωτικού κινήματος» διοχετεύθηκε για την «αποτίναξη» κάθε «δυτικής εξάρτησης», συμπεριλαμβανομένης της ΕΟΚ. Συνοδεύθηκε δε με την αποκήρυξη της Δυτικοευρωπαϊκής Σοσιαλδημοκρατίας, αλλά και του Ευρωκομμουνισμού, ως περίπου εγκαθέτων του αμερικανικού καπιταλισμού...

Παράλληλα, η στέρηση της κοινωνικής προσφοράς του κράτους και η όξυνση των ταξικών ανισοτήτων κατά την περίοδο της δικτατορίας, παρακίνησαν το ΠΑΣΟΚ σε μια υπερπροσφορά και

και σοσιαλδημοκρατικών κυβερνήσεων.

Το γεγονός είναι ότι το ΠΑΣΟΚ πέτυχε με την πολιτική που ακολούθησε ως αντιπολίτευση και ως κυβέρνηση να συσπειρώσει μια μεγάλη μάζα του ελληνικού λαού και να επιβάλλει τον διπολισμό. Είναι ενδεικτικό ότι κατά τα τελευταία 16 χρόνια μόνο στις δύο πρώτες εκλογικές αναμετρήσεις δεν είχαμε διπολικό αποτέλεσμα.

Στις εκλογές του 1974, στις οποίες παρά την περιπτώσιακή υπεροχή του 54% της Ν.Δ. οι ψφοί μοιράστηκαν αντιπολιτωτικά σε άλλα τρία κόμματα (Ενωση Κέντρου 20%, ΠΑΣΟΚ 13%, Ενωμένη Αριστερά 10%) και στις εκλογές του 1977 (Ν.Δ. 41%, ΠΑΣΟΚ 25%, Ε.Δ.Κ. 12%, Αριστερά 13% και Εθνική Παράταξη 7%).

Δηλαδή στις δύο αυτές εκλογικές αναμετρήσεις κυβέρνηση και αξιωματική αντιπολίτευση απέσπασαν συνολικά το 75% του συνόλου του εκλογικού σώματος (εκλογές 1974) και το 66% (εκλογές 1977).

Αντίθετα, στις υπόλοιπες πέντε εκλογικές αναμετρήσεις τα δύο πρώτα κόμματα απέσπασαν, αβριστικά ποσοστό που κυμαίνεται από 84% έως 88%! Η κορύφωση της πτώσεως στην πολιτική μας ζωή είναι περισσότερο εντυπωσιακή αν ληφθούν υπ όψιν και δύο άλλα στοιχεία. Πρώτον ότι ο εκλογικός νόμος από το 1985 τροποποιείται συνεχώς επί το «αναλογικότερον», ενθαρρύνοντας τη δημιουργία και την ανάπτυξη των μικρών κομμάτων. Και δεύτερον, ότι από το 1985 και εφεξής το ΠΑΣΟΚ αναθεωρεί εν τη πράξει, αλλά ατύπως (χωρίς τροποποίηση των καταστατικών του αρχών) πολλές από τις βασικές ιδεολογικοπολιτικές διακηρύξεις του. Παρουσιάζεται δηλαδή το αντιφατικό στοιχείο τα δύο μεγάλα κόμματα να συγκλίνουν εμφανώς και ταυτοχρόνως να σφύζονται η μεταξύ τους πόλωση.

Το φαινόμενο αυτό είναι οπωσδήποτε νασπρό και επικίνδυνο. Ιδιως κάτω από τις σημερινές συνθήκες της οξύτατης οικονομικοκοινωνικής κρίσεως. Τόσο δε η δημιουργία του όσο και η παρά-

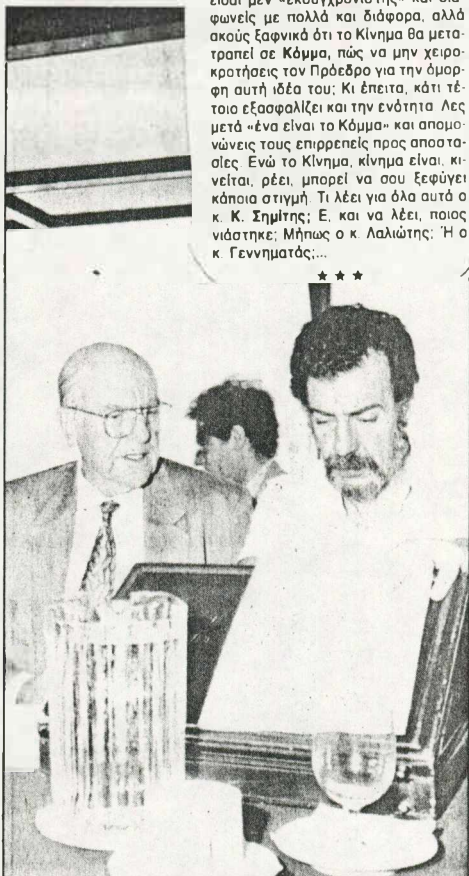
Από το 1985 και εφεξής το ΠΑΣΟΚ αναθεωρεί εν τη πράξει, αλλά ατύπως πολλές από τις βασικές ιδεολογικοπολιτικές διακηρύξεις του. Παρουσιάζεται το αντιφατικό στοιχείο τα δύο μεγάλα κόμματα να συγκλίνουν και ταυτόχρονα να οξύνεται η μεταξύ τους πόλωση.

πήρχε κατ' αρχήν ένα έντονο αντιδυτικό κλίμα, αφού οι ΗΠΑ -κατά πρώτο λόγο- και δευτερευόντως οι δυτικοευρωπαϊκές χώρες, ήταν στη συνείδηση μεγάλης μερίδος του ελληνικού λαού «υπόλογες» για τη δικτατορία και την τραγωδία της Κύπρου. Επί πλέον η 7ετής δικτατορία είχε δημιουργήσει στον χώρο των εργαζομένων εκρηκτικές κοινωνικές πιέσεις που απαιτούσαν άμεση εκτόνωση.

Άλλωστε και οι αντιδράσεις της πρώτης κυβερνήσεως Καραμανλή, όπως η αποχώρηση από το στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ, η άμεση αναγνώριση του ΚΚΕ, η επίλυση του Πολιτειακού και η προωθημένη κοινωνικοποίηση της πολιτικής της ανταποκρίνονταν ακριβώς σε δεδομένες απαι-

τωνικοποιήσεως ή -καλύτερα- κρατικοποιήσεως της οικονομίας, η οποία ήταν ιδεολογικός παρηκμασμένη και πολιτικός αποτυχημένη.

Οστόσο, αυτά είναι τα στοιχεία της κομματικής επιτυχίας του ΠΑΣΟΚ κατά την θετή θητεία του στην αντιπολίτευση. Και ακριβώς στα στοιχεία αυτά οφείλεται και η παταγώδης πολιτική αποτυχία του όταν εκλήθη να υλοποιήσει από τον θώκο της εξουσίας τις διακηρύξεις του. Και τούτο διότι η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ «υποχρέωθηκε» να διευρύνει και να επεκτείνει την «πολιτική της Δεξιάς», η οποία, όμως, είχε ήδη εξαντλήσει τα οικονομικά περιθώρια για κοινωνικές παροχές, ενώ στον τομέα των κρατικοποιήσεων είχε υπερβεί τα όρια ακόμη

Τι αναζητούν, άραγε, οι κ. Παπανδρέου και Γεννηματάς όταν χαριτζιλάκα του δεύτερου; Μήπως τη χαμένη ταυτότητα του ΠΑΣΟΚ;

Δεν καταλαβαίνω γιατί αγωνιούν ορισμένοι για την έκβαση του Συνεδρίου του ΠΑΣΟΚ. Μιά χαρά θα πάνε όλα. Ο κ. Α. Παπανδρέου έχει φροντίσει για αυτό. Κι ύστερα, όταν είσαι μεν «εκουγχρονιστής» και διαφωνείς με πολλά και διάφορα, αλλά ακούς ξαφνικά ότι το Κίνημα θα μετατραπεί σε Κόμμα, πώς να μην χειροκρατήσεις τον Πρόεδρο για την όμορφη αυτή ιδέα του; Κι έπειτα, κάτι τέτοιο εξασφαλίζει και την ενότητα. Λες μετά «ένα είναι το Κόμμα» και απομονώνεις τους επιρρεπείς προς αποστασίες. Ενώ το Κίνημα, κίνημα είναι, κινείται, ρέει, μπορεί να σου ξεφύγει κάποια στιγμή. Τι λέει για όλα αυτό ο κ. Κ. Σημίτης; Ε, και να λεί, ποιος νιάστηκε; Μήπως ο κ. Λαλιώτης; Ή ο κ. Γεννηματάς;...

τασή του πρέπει να αποδοθούν κατά κύριο λόγο στο ΠΑΣΟΚ και προσωπικώς στον κ. Α. Παπανδρέου, ο οποίος είτε δεν έχει τη δύναμη είτε δεν επιθυμεί να προσδώσει στο κόμμα του σαφή ιδεολογικοπολιτική ταυτότητα. Και το χειρότερο, την έλλειψη αυτή προσπαθεί να την αναπληρώσει με μια ευκαιριακή και αβυστατική πολιτική εκμετάλλευσης της λαϊκής δυσοφορίας για τη σημερινή κατάσταση.

Αυτό προκύπτει από την ομιλία του προέδρου του ΠΑΣΟΚ στο Συνέδριο, στην οποία περιόρισε ως «ένα αόριστο και γενικό περίγραμμα θέσεων, έναντι των κρίσιμων προβλημάτων του τόπου, προκειμένου να διατηρήσει την ευχερέα αντιθέσεων σ' ολόκληρο τον φάσμα της κυβερνητικής πολιτικής

Ισως με την τακτική αυτή ο κ. Α. Παπανδρέου μπορεί να συγκροτήσει ή και να επαυξήσει την εκλογική του δύναμη, επιτυγχάνοντας ακόμη και την πλειοψηφία σε μια προσεχή αναμέτρηση. Ασφαλώς, όμως, θα πρόκειται για μια «συσπείρωση διαμορτωμένη» κατά της «αντιλαϊκής πολιτικής» της σημερινής κυβερνήσεως. Η τυχόν επάνοδος του στην εξουσία θα στηρίζεται στην παραπλάνηση του ελληνικού λαού, με την καλλιέργεια της εντυπώσεως ότι για την αντιμετώπιση της σημερινής καταστάσεως υπάρχει κάποια απροσδιόριστη αλλά πιο ανώδυνη συνταγή.

Δεν αρκεί να εχθρεύεται κανείς τον κ. Παπανδρέου για να του ευχηθεί μια τέτοια εκλογική νίκη. Πρέπει να μισεί και τον τόπο.